וירא Vayera

Genesis 18:1-22:24

- וַיֵּרָא אֵלָיוֹ יָהוֹוָה בַּאַלֹנֵי מַמַרָא וִהוּא ישַב פַתַח־הָאָהֵל כַּחִם הַיְוֹם:
- appeared* to him by the terebinths of Mamre; he was sitting at the entrance of the tent as the day grew hot.
- וַיָשָא עִינִיוֹ וַלָּרָא וָהְנָהֹ שַׁלֹשָׁה אַנָשִׁים נַצָּבִים עַלִיו וַיַּרָא וַיָּרַץ לִקרָאתַם מַפַּתַח הַאֹהֵל וַיִשׁתַחוּ אַרְצַה:
- Looking up, he saw three figures* standing near him. Perceiving this, he ran from the entrance of the tent to greet them and, bowing to the ground,
- וַיאמָר אַדנִי אִם־נָא מַצָאתִי חֵן בעינִיך אַל־נָא תַעַבר מֵעַל עַבדֶּך:
- he said, "My lords!* If it please you, do not go on past your servant.
- יָקח־נָא מִעָט־מַיִם וִרַחַצִּוּ רַגַּלֵיכָם וִהְשַּׁצֵנְוּ תַחַת הָעַץ:
- Let a little water be brought; bathe your feet and recline under the tree.
- ואַקתָּה פַת־לַחֵם וִסַעַדִּוּ לִבְּכֵם אַחַר תַעַברוּ כִי־עַל־כָּן עַבַרתַם יעל־עבדכַם וַיָּאמְרוּ כֶּן תַעֲשֶה כַּאֲשֶר דִבְּרְתָ:
- And let me fetch a morsel of bread that you may refresh yourselves; then go on—seeing that you have come your servant's way." They replied, "Do as you have said."
- וִימַהֶר אַבַרָהַם הָאִהֵלָה אֵל־שַׂרָה וַיֹּאמֵר מַהַרִּי שַׁלְשׁ סִאִים קמַח סֹלֵת לושי וַעשי עגות:
- Abraham hastened into the tent to Sarah, and said, "Quick, three seahs of choice flour! Knead and make cakes!"
- ואל־הַבַּקר רָץ אַברָהַם וַיִּקֹח בֵּן־בָּקֹר רָך וָטוב ׁ וַיִתָן אֵל־הַנַּעַר וַיִמַהֵר לַעשות אתו:
- Then Abraham ran to the herd, took a calf, tender and choice, and gave it to a servant-boy, who hastened to prepare it.
- וַיִּקֹּח חֶמְאָה וְחָלָב וּבֶן־הַבָּקרֹ אֲשֶׂר עָשָׂה וַיִּתְן לִפְנֵיהֲם וְהְוּא־עֹמֵד עֲלֵיהֶם תְּחַת הָעֵץ וַיֹּאכֵלוּ:
- He took curds and milk and the calf that had been prepared and set these before them; and he waited on them under the tree as they ate.
- וַיאמרוּ אַלִּיוֹ אַיֵה שַרָה אִשֹתַךְ וַיִּאמֵר הנֶה בָאהֵל:
- They said to him, "Where is your wife Sarah?" And he replied, "There, in the tent."
- וַלֹּאמֵר שִוֹב אָשַוֹּב אֵלֵיךָ כָעָת חַיָּה וִהְנֵּה־בֵן לְשַׂרָה אִשִּוֹתַךָ וִשְׂרָה שמַעת פַתח האהל והוא אַחַרִיו:
- Then one said, "I will return to you next year,* and your wife Sarah shall have a son!" Sarah was listening at the entrance of the tent, which was behind him.
- ואַבּרָהָם וִשַּׂרָה זִקְנִים בַּאִים בַּיָּמַים חָדַל לִהְיַוֹת לְשַׂרָה אְרַח כנשים:
 - Now Abraham and Sarah were old, advanced in years; Sarah had stopped having her periods.*
- וַתְצַחָק שַׂרָה בַּקרבַה לֵאמֵר אַחֵרַי בַלֹתִי הַיִּתְה־לֵּי עָדְלָה וַאדֹנִי זָקַן:
- 12 And Sarah laughed to herself, saying, "Now that I've lost the ability,* am I to have enjoyment—with my husband so old?"
- ַוּיָאמֶר יְהֹוָה אֶל־אַבְרָהֶם לְמָה זֶה צָחֲלָה שָׂרָה לֵאמֹר הַאַף אַמִנַם אֵלֵד וַאֲנֶי זָקְנָתִי:
- Then הוהי* said to Abraham, "Why did Sarah laugh, saying, 'Shall I in truth bear a child, old as I am?'
- יבָן: אַשְׂוּב אַלֶּיךְ כָּעֶת חַיָּה וּלְשַׂרָה בַן: Is anything too wondrous for הוהי I will return to you at the same season next year, and Sarah shall have a son."

בי צַחַקת: בִּי וְיָרָאָה וַיָּאמֵר וּ לְא כֵּי צַחָקת: 15 Sarah lied, saying, "I did not laugh," for she was frightened. Came the reply, "You did laugh." 16 וַיַּקְמוּ מַשָּׁם הַאַנַשִּׁים וַיַּשַקפוּ עַל־פּנִי סַרָם וַאַבַרַהַם הלַךָּ עָמַם The agents* set out from there and looked down toward Sodom, Abraham walking with them to see them off. הוהי אַעֵּר הַמְכַסָה אַנִיּ מַאָבַרָהְּם אֲשֵׂר אַנִי עֹשֵׁה: had said, "Shall I hide from Abraham what I am about to do, 18 וְאַבְרָהָם הָיָוֹ יְהְיֶה לְגִוֹי גָּדְוֹל וְעָצֵוּם וִנְבַרְכוּ־בֹּוֹ כִּל גּוֹיֵי הַאַרֵץ: since Abraham is to become a great and populous nation and all the nations of the earth are to bless themselves by him? ַכִּי יִדַעַתִּיו לְמַשׁן אֲשַׂר יִצוּה אֶת־בַנִיו וָאַת־בַּיתוֹ אַחֵרִיו וְשַׁמֵרוֹ For I have singled him out, that he may instruct his children and his posterity to keep the way of דֶרֶךְ יָהוָה לַעֲשִות צַדָקה ומשפט למַען הַבִּיא יְהוַה עַל־אַבַרָהַם אַת by doing what is just and right, in order אַשר־דבר עליו: that הוהי may bring about for Abraham what has been promised him." Then הוהי said, "The outrage of Sodom and Gomorrah 20 ויָאמר יָהוֹה זָעָקת סַרָם וַעֲמרָה כִי־רַבָּה וַחַּטַאתם כִי כַבַּדָה מַאָד: is so great, and their sin so grave! 21 אַרָּדָה־נָּא וִאַרָאֵה הַכַּצַעַקתָה הַבָּאָה אֵלַי עָשִׂוּ ו כַּלָה וִאִם־לְא אַדָעָה: I will go down to see whether they have acted altogether according to the outcry that has reached Me; if not, I will take note." וַיִּפְנָו משָם הָאַנָשִים וַיֵּלְכוּ סִדְמַה וּאַבַרָהָם עוֹדֵנוּ עמֵד לפּנֵי The agents went on from there to Sodom, while Abraham remained standing before הוהי. יהוָה: 23 Abraham came forward and said, "Will You sweep נְיַגְּשׁ אַבְרָהָם וַיִּאמֶר הַאָּף תְּסִפָּה צַדְּיִק עִם־רָשַע: away the innocent along with the guilty? 24 אוּלָי יֶשׁ חֲמִשָּׂיִם צַדִּיקם בְתַוֹךְ הָעָיר הַאָף תִּסְכֶּה וִלֹא־תִשַּׂא לַמַּלְוֹם What if there should be fifty innocent within the city; will You then wipe out the place and not למען חמשים הצדיקם אשר בקרבה: forgive it for the sake of the innocent fifty who are in it? חַלֹּלָה לִּךָ מֵעֲשִוֹת וּ כַדָּבָר הַזֵּה להַמִית צַדִּיל עם־רָשַע וֹהָיָה כַצַּדִּיק Far be it from You to do such a thing, to bring death upon the innocent as well as the guilty, so כַרַשַע חַלַלָה לַךָ הַשפט כַל־הַאָרֵץ לֹא יַעְשַה משפט: that innocent and guilty fare alike. Far be it from You! Shall not the Judge of all the earth deal justly?" וַיִאמֵר יִהוָֹה אִם־אֵמִצָּא בִסְדֶם חֲמִשִּׁים צַדִּיקם בְתְוֹךְ הָעֻיר וְנָשָּׂאתִי And הוהי answered, "If I find within the city of Sodom fifty innocent ones, I will forgive the לכל־הַמַקום בַעבורם: whole place for their sake." וַיָען אַבְרָהָם וַיֹאמֶר הִנֵּה־נָא הוֹאַלְתִּיּ לְדַבֵּר אֵל־אֵדֹנִי וִאָנֹכִי עָפַר 27 Abraham spoke up, saying, "Here I venture to speak to my lord, I who am but dust and ashes: ואפר:

אולי יַחְסִרוּון חֲמְשִׁים הַצַּדִּיקם חֲמְשַׂה הַתְשַחֵית בַּחֲמְשַׁה בַּחְמְשַׁה בַּחְמְשַׁה בַּחְמְשַׁה בַּחְמְשַׁה בַּחְמַשָּׁה בַּחְמָשָּה בַּחְמַשָּׁה בַּחְמָשָּׁה בַּחְמָשָּׁה בַּחְמָשָּׁה בַּחְמָשָּה בַּחְמַשָּׁה בַּחְמַשָּׁה בַּחְמַשָּׁה בַּחְמַשָּׁה בַּחְמַשְּה בַּחְמַשְּׁה בַּחְמַשְּׁה בּּחְמַשְּׁה בַּחְמַשְּׁה בּחְמַשְּה בּחְמַשְּׁה בּחַמְשָּׁה בּחְמִים בּבְּבִּיקׁם בּיִּבְּיִיקְם בּּבְּיִיקְם בּּבְּבִּיִּיקם בּיוּבְּיִיקְם בּיִּבְּבְּיִיקְם בּּבְּבְּיִּתְם בּּחְמַשְּׁה בּּחְמַשְּׁה בּּחְמַשְּׁה בּּחְמַשְּׁה בּּחְמַשְּׁה בּּחְמִיּים בּבְּבִּיִיקם בּּבְּבִּייִיקם בּיִּבּיִּים בּיּבְּבִּייִם בּּבְּבִּייִם בּּבְּבִייִּם בּּבְּבִּייִם בּבּבּייִיקם בּיוּבּיים בּּבְּבִּייִם בּּבְּבִּייִם בּּבּבּייִים בּבּבּייִים בּבּבּייִים בּּבּבּייִים בּּבּבּייִים בּּבּבּייִים בּבּבּייִים בּבּבּייִים בּיּבּבּייִים בּּבּבּייִים בּיבּבּייִים בּבּבּייִים בּּבּבּייִים בּבּבּייִים בּבּבּייִים בּבּבּייִים בּבּבּייִים בּבּבּייִים בּבּבּייִים בּבּבּייִים בּבּבּייים בּבּבּייים בּבּבּייִים בּבּבּייִים בּבּבּייִים בּּבְּבִייִּים בּבּבּייִים בּבּבּייִים בּבּבּייִים בּבּבּייים בּבּבּייים בּבּבּייים בּבּבּיים בּבּבּייים בּבּבּיים בּבּבּיים בּבּבּייים בּבּבּייים בּבּבּיים בּבּבּיים בּבּבּיים בּבּבּיים בּבּבּייים בּבּבּייים בּבּבּיים בּבּבּיים בּבּבּיים בּבּבּייים בּבּבּייים בּבּבּייים בּבּבּיים בּבּיבּים בּבּבּייִים בּבּבּיים בּבּבּיים בּבּבּייים בּבּבּייים בּבּבּייבּים בּבּיבּ

29 But he נַיֶּסֶף עוֹד לְדַבֶּר אֵלָיוֹ נִיאמַר אוּלָי יִמִּצְאָוּן שָׂם אַרְבַּעִים נַיּאמֶר אַנָּים נִיּאמֶר אַנָּעים: לא אַעשה בַּעבוּר הָאַרָבַּעִים:

אָת־כַל־הַעִיר וַיֹּאמֵר לָא אַשַׁחִית אָם־אַמצַא שַׂם אַרְבַעִים וַחֲמשַה:

29 But he spoke up again, and said, "What if forty should be found there?" "I will not do it, for the sake of the forty."

"I will not destroy if I find forty-five there."

You destroy the whole city for want of the five?"

- שָם שַלשִים שַלשִים שַלשִים שַלשִים שַלשִים אַל־נָא יָחַר לָאדנִי וַאֲדַבַּרָה אוּלִי יִמָצַאָוּן שָם שַלשִים 30 And he said, "Let not my lord be angry if I go on: וַיָּאמֵר לָא אָעֵשָׂה אָם־אָמִצַא שַׂם שַלשִים:
 - What if thirty should be found there?" "I will not do it if I find thirty there."
- 13 וַיֹאמֵר הנָה־נָא הוֹאַלִתִי לִדַבֶּר אֵל־אֲדֹנִי אוּלַי יִמַצְאָוּן שָם עשׁרַים וַיאמר לא אַשחית בַעבור הַעשרים:
 - And he said, "I venture again to speak to my lord: What if twenty should be found there?" "I will not destroy, for the sake of the twenty."
 - וַלאמר אַל־נָא יָחַר לַאדנָי וַאַדַבִּרָה אַך־הַפַּעם אוּלְי יִמָצאָוּן שַם עשרה וַיאמר לא אַשחית בַעבור הַעשרה:
 - And he said, "Let not my lord be angry if I speak but this last time: What if ten should be found there?" "I will not destroy, for the sake of the ten."
 - הוהי, אברהם ואברהם שב למקמו: 33 Having finished speaking to Abraham, וַיֶּלֶךְ יָהוֹה כַּאֲשֵׁר כִּלָּה לִדְבֵּר אֱל־אַבַרְהָם ואַבַרָהָם שָב לִמִקְמוֹ:
 - departed; and Abraham returned to his place.

- וַיַבאו שנֵי הַמַלְאַכִים סדמה בַערב וַלְוֹט ישב בשער־סדם וַיָּרָא־לוֹט וַיָּקָם לִקרָאתַם וַיִּשׁתַחוּ אַפַּיִם אַרְצַה:
- The two messengers arrived in Sodom in the evening, as Lot was sitting in the gate of Sodom. When Lot saw them, he rose to greet them and, bowing low with his face to the ground,
- וַלאמר הנָה נָא־אַדנִי סִוּרוּ נָא אֵל־בַּית עַבְדַּכֶם וַלִּינוּ וִרַחַצְוּ רגליכם והשכמתם והלכתם לדרככם ויאמרו לא כי ברחוב נָלִין:
- he said, "Please, my lords, turn aside to your servant's house to spend the night, and bathe your feet; then you may be on your way early." But they said, "No, we will spend the night in the square."
- וִיִּפְצַר־בָּם מְאֹד וַיָּסָרוּ אֵלִיו וַיָּבְאוּ אֶל־בֵּיתַוּ וַיִּעשׁ לָהֵם מִשֹׁתֵה ומצות אפה ויאכלו:
- But he urged them strongly, so they turned his way and entered his house. He prepared a feast for them and baked unleavened bread, and they ate.
- טַרֶם ישַבָּבוּ וְאַנָשֵׂי הַעִּיר אַנְשַי סדם נַסבוּ עַל־הַבַּיִת מנַער וִעָד־זָקן כַּל־הַעָם מִקצֵה:
- They had not yet lain down, when the town council [and] the militia of Sodom* —insignificant and influential alike,* the whole assembly without exception—gathered about the house.
- וַיִּקראָו אֵל־לוֹט וַיָּאמִרוּ לוֹ אַיָּה הָאַנָשֵים אֲשֵׂר־בָּאוּ אֵלִיךָ הַלְּיִלָה הוציאם אַלִּינוּ וְנֶדְעָה אתם:
- And they shouted to Lot and said to him, "Where are the ones* who came to you tonight? Bring them out to us, that we may be intimate with* them."
- וַיַצָא אַלַהֶם לִוֹט הַפַּתחָה וִהְדֵּלֵת סָגָר אַחֵרִיו:
- So Lot went out to them to the entrance, shut the door behind him,
- וַיאמר אַל־נָא אַחַי תַרֶעוּ:
- and said, "I beg you, my friends, do not commit such a wrong.
- הְנֵה־נָא לִי שֹתֶי בָנוֹת אֲשֵׁר לְא־יָדעוֹ אִישׁ אוֹצִיאָה־נָא אֵתְהַן אַלִיכֵם וַעֲשֵׁוּ לָהֵן כַטוֹב בִּעִינֵיכָם רַּק לָאֲנָשֵים הָאֵל אַל־תַּעֲשׁוּ דָבַר כי־עַל־כָן בָאוּ בִצֵל קרָתי:
- Look, I have two daughters* who have not known a man. Let me bring them out to you, and you may do to them as you please;* but do not do anything to the others,* since they have come under the shelter of my roof."

- וַיאמרוּ ו גַש־הָלִאָה וַיִּאמרוּ הָאַחָד בַא־לָגוּר וַיִשַפְּט שַפּוֹט עַתְּה נַרָע לַךָ מַהָם וַיִּפַצְרוּ בַאִישׁ בַלוֹטֹ מַאֹד וַיִּגְשׁוּ לְשַבְּר הַדְּלֵת:
- But they said, "Stand back! The fellow," they said, "came here as an alien, and already he acts the ruler! Now we will deal worse with you than with them." And they pressed hard against that householder* —against Lot—and moved forward to break the door.
- 10 וַיִשלחוּ האַנשים אַת־יַלַם וַיַבִיאוּ אַת־לוֹט אַלִיהַם הַבַּיִתה וָאַת־הַדֶּלַת :סגרוי
 - But the agents* stretched out their hands and pulled Lot into the house with them, and shut the door.
 - ואַת־הָאַנשִים אַשר־פָּתַח הַבַּיִת הכוֹ בַסַנוַרִים מַקטן ועד־נְדְוֹל וילאו למצא הפתח:
 - 11 And the people* who were at the entrance of the house, low and high alike,* they struck with blinding light, so that they were helpless to find the entrance.
 - ויאמרו האַנשים אַל־לוט עד מי־לך פה חַתן ובניך ובנתיך וכל אַשֵר־לך בַעִיר הוצא מן־הַמַקום:
- Then the agents said to Lot, "Whom else have you here? Sons-in-law, your sons and daughters, or anyone else that you have in the city—bring them out of the place.
- כי־מַשַּׁחַתִים אֲנָחַנוּ אָת־הַמַקוֹם הַזָּה כִי־נַדְלָה צַעַקתַם אֶת־פַנֵי יְהוָה וישלחנו יהוה לשחתה:
- For we are about to destroy this place; because the outcry against them before הוהי has become so great that הוהי has sent us to destroy it."
- וַיָצָא לוֹט וַיִּדְבַר | אֵל־חַתנִיו | לקחַי בנתיו וַיֹּאמֵר קוֹמוּ צֵאוֹ מן־הַמַקום הַוָּה כִי־מַשׁחִית יְהוָה אָת־הַעִיר וַיְהַי כִמִצַחֵק בִעִינִי חַתנִיו:
- So Lot went out and spoke to his sons-in-law, who had married his daughters, and said, "Up, get out of this place, for הוהי is about to destroy the city." But he seemed to his sons-in-law as one who jests.
- 15 וכמוֹ הַשַּׂחַר עָלָה וַיָּאֲיצוּ הַמַּלִאָכִים בִּלְוֹט לֵאמַר קוּם לָח אֲת־אִשֹׁתְךָ ואָת־שֹתַי בִנתַיךָ הַנַמצאת פורתספה בַעון העיר:
 - As dawn broke, the messengers urged Lot on, saying, "Up, take your wife and your two remaining daughters, lest you be swept away because of the iniquity of the city."
 - 16 נִיתִמַהִמָּה וֹ נַיַחַזִּיקוּ הָאֵנָשִׁים בִּיָדְוֹ וֹבַיַד־אְשִׁתוֹ וֹבַיַדְ שׁתְי בנתיו בחמלת יהנה עליו ניצאהו נינחהו מחוץ לעיר:
- Still he delayed. So the agents seized his hand, and the hands of his wife and his two daughters—in הוה's mercy on him—and brought him out and left him outside the city.
- וַיִהי כהוצִיאָם אֹתָם הַחוֹצָה וַיֹּאמֵר הִמַלָּט עַל־נַפְּשֵׂךָ אַל־תַבְּיט אַחֵבִיךָ ואל־תעמד בכל־הככר ההרה המלט פן־תספה:
 - When they had brought them outside, one said, "Flee for your life! Do not look behind you, nor stop anywhere in the Plain; flee to the hills, lest you be swept away."

 - ניִאמֵר לוֹט אֵלַהָם אָל־נָא אַדֹנְי: 18 But Lot said to them, "Oh no, my lord!
 - 19 הנָה־נָא מַצַּא עַבַּדָּךָ חֵן בַּעִינִּיךָ וַתְגַדֵּל חַסַדְּךָ אֲשַׂר עַשִּׂיתְ עמַדי להַחַיִות אֶת־נַפשי ואַנכי לא אוכל להמלט הַהְרָה פַן־תִדבַקני הַרַעה וַמַתִּי:
- You have been so gracious to your servant, and have already shown me so much kindness in order to save my life; but I cannot flee to the hills, lest the disaster overtake me and I die.
- 20 הְנֵה־נָּא הָעָיר הַזְּאת קרֹבָה לָנִוּס שִׂמָה וְהַוּא מִצְעָר אִמְלְטָּה נָּא שַׂמִה הַלָּא מִצְעַר הוא וּתְחֵי נַפַּשִי:
 - Look, that town there is near enough to flee to; it is such a little place! Let me flee there—it is such a little place—and let my life be saved."

- יבַלְתֵי הַפְּכֵי Le replied, "Very well, I will grant you this וַיָּאמֶר אֵלָיו הְנֵה נְשַׂאתִי פָּנֵיךְ גַּם לַדָּבָר הַזָּה לְבַלְתֵי הַפְּכֵי אַת־הַעִיר אַשֵׂר דְבַּרְתַ:
 - favor too, and I will not annihilate the town of which you have spoken.
- מָהֵר הָמָלָט שִּׂמָה כְּי לָא אוֹכַל לַעֲשַׂוֹת דָּבָׂר עִד־בֹּאֲךָ שַׁמָה עַל־כָּן 22 Hurry, flee there, for I cannot do anything until קרָא שַׂם־הַעִיר צוֹעָר:
 - you arrive there." Hence the town came to be called Zoar.*

 - בא צערה: בא צערה: אליהאָרָץ ולוט בא צערה: 23 As the sun rose upon the earth and Lot entered Zoar,
- rained upon Sodom and Gomorrah sulfurous fire הוהי 24 ניהוָה המטיר על־סַרֶם וְעַל־עַמרָה וָפַרִית וָאָשׁ מֵאָת יִהוָה מַן־הָשָׁמִים: from הוהי out of heaven—
 - וַיַהַפּרָ אַת־הַעָרֵים הָאַל וָאָת כַל־הַכַכַר וָאָת כַל־ישבַי הַעַרִים וַצְמַח הַאֲדָמַה:
- annihilating those cities and the entire Plain, and all the inhabitants of the cities and the vegetation of the ground.
- 26 וַתַּבַט אָשֹתְוֹ מֵאַחֵרָיו וַתְהִי נִצֵיב מֵלַח:
 - Lot's* wife looked back,* and she thereupon turned into a pillar of salt.
- וַיַשֹּׁכֶם אַבַּרָהָם בַּבַּקָר אֱל־הַמַּקוֹם אַשֵּׁר־עָמַד שַם אַת־פּנָי יִהוָה:
 - Next morning, Abraham hurried to the place where he had stood before הוהי,
- 28 וַיַשַקף על־פַנִי סדם וַעַמרָה וִעַל־כַּל־פַנֵי אָרֵץ הַכַכַּר וַיַּרָא וִהְנַה עלה קיטר הארץ כקיטר הכבשן:
- and, looking down toward Sodom and Gomorrah and all the land of the Plain, he saw the smoke of the land rising like the smoke of a kiln.
- וַיָּהִי בַשַּׁחַת אֱלֹהִים אֶת־עָרֵי הַכַּכַּר וַיַּזְכַר אֱלֹהִים אֶת־אַבַרַהַם וַיִשַלַח אַת־לוט מתוך הַהַפֶּלַה בַהַפּרָ אַת־הַעַלִים אַשֵר־יַשַב בַהן לוט:
- Thus it was that, when God destroyed the cities of the Plain and annihilated the cities where Lot dwelt, God was mindful of Abraham and removed Lot from the midst of the upheaval.
- וַנִּעל לוט מצוער וַיַשב בַהָּר ושתי בנתיו עמו כִי יַבָא לְשַבַת בצוער וַיַּשבׁ בַמערה הוא ושתי בנתיו:
- Lot went up from Zoar and settled in the hill country with his two daughters, for he was afraid to dwell in Zoar; and he and his two daughters lived in a cave.
- וַתְאמֵר הַבַּכִירָה אֵל־הַצִּעִירָה אָבִינוּ זָקן וַאִּישׁ אַין בַאְּרֵץ לָבָוֹא עַלֵינוּ כִּדֵרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ:
- And the older one said to the younger, "Our father is old, and there is not a man on earth to consort with us in the way of all the world.
- ַלְכָה נַשַּקָה אֱת־אָבֵינוּ יָיוַ וִנִשַּׁכִבָּה עָמֻוּ וּנִחַיָּה מֵאָבִינוּ זָרַע:
- Come, let us make our father drink wine, and let us lie with him, that we may maintain life through our father."
- ַנַתְשֹׁקִין אֵת־אַבִיהֵן יִין בַּלָּילָה הְוּא נַתְבָא הַבִּכִירָה נַתְשֹׁכָב אַת־אַבִּיהַ וּלִא־יַדַע בַשַּׁכַבַה וּבַקוּמַה:
- That night they made their father drink wine, and the older one went in and lay with her father; he did not know when she lay down or when she rose.
- וַיָהיֹ מַמַחַלָת וַתִּאמֵר הַבַּכִירָה אֱל־הַצִּעִילָה הַן־שַׂכָבַתִּי אֲמֵשׁ אֵת־אָבַי נַשַקְנוּ יַּיִן גַם־הַלַּיִלָה ובאי שכבי עמו ונחיֵה מַאַבִינוּ זַרַע:
- The next day the older one said to the younger, "See, I lay with Father last night; let us make him drink wine tonight also, and you go and lie with him, that we may maintain life through our father."
- ַוַתַשְׂקִין גָּם בַּלָּיְלָה הַהָּוּא אֶת־אֲבִיהֶן יֻיִן וַתְּקָם הַצְּעִירָה וַתְשֹּכְב עמו ולא־יַדַע בשכבה ובקמַה:
- That night also they made their father drink wine, and the younger one went and lay with him; he did not know when she lay down or when she rose.

- זותהַרֵין שֹתַי בנות־לוט מאַביהן: 36 Thus the two daughters of Lot became pregnant by their father.
- The older one bore a son and named him Moab;* he 37 וַתַּלֶד הַבַּכִירָה בַּן וַתִּקרָא שַמוּ מוֹאָב הוֹא אֲבִי־מוֹאָב עָד־הַיִּוֹם: is the father of the Moabites of today.
 - והַצַּעִירָה גַם־הוֹא יָלִדָה בֵּן וַתִּקרָא שַמוּ בַּן־עַמַי הוֹא אַבֵּי בנֵי־עַמִּוֹן עָד־הַיִּוֹם:
- And the younger also bore a son, and she called him Ben-ammi;* he is the father of the Ammonites of today.

- וַיָּסָע מַשָּם אַבַרָהַם אַרְצָה הַנָּגָב וַיַשֵב בֵין־קדַש וּבֵין שור וַיַּגַר בגרָר:
- וַיָּאמֵר אַבַּרָהָם אֵל־שַׁרָה אִשֹׁתוּ אַחְתִי הָוֹא וַיִּשׁלַח אַבִּימֵלֵךְ מֶלֶךְ Abraham said of Sarah his wife, "She is my sister." So King Abimelech of Gerar had Sarah גלר ויקח את־שרה: brought to him.
 - וַיָּבָא אֱלֹהֵים אֱל־אֲבִימֵלַךְ בַּחַלְוֹם הַלְּיָלָה וַיָּאמֵר לוֹ הִנְּךָ מֵת But God came to Abimelech in a dream by night and said to him, "You are to die because of the woman על־הַאשָה אַשַר־לַּלְחַתְ וָהְוֹא בַעַלַת בַעַל: that you have taken, for she is a married woman."
 - וַאַבִימֵלֵך לָא קרָב אַלֶּיהָ וַיֹּאמַר אַדנָי הַגְוֹי גַּם־צַדִּיק תַהַרְג: Now Abimelech had not approached her. He said, "O lord,* will You slay people even though innocent?

let you touch her.

because of my wife.

- הַלֹּא הָוֹא אָמַר־לִּי אַחְתִי הוֹא וִהִיא־גַם־הוֹא אָמַרָה אָחַי הַוֹא בִּתְם־לֹבְבֵי He himself said to me, 'She is my sister'! And she also said, 'He is my brother.' When I did this, my ובנקין כפי עשיתי זאת: heart was blameless and my hands were clean."
 - וַיָּאמַר אַלִיו הָאֵלהִים בַחֵלם גָם אַנכי יַדַעתי כִי בתם לבבך עשית זאת ואחשר נם־אנכי אותך מחטורלי על־כן לא־נתתיך לנגע אליה:
 - ועתָה הַשַב אֲשֵת־הָאִישׁ כִי־נָבִיא הוֹא וִיִתְפַלֵּל בַעַדְךָ וַחִיַה Therefore, restore the man's wife—since he is a prophet, he will intercede for you—to save your ואם־אֵינָךָ מַשֹּׁיב דַע כִי־מות תַמות אַתַה וְכַל־אֵשַר־לַךְ: life. If you fail to restore her, know that you
 - וַיַשִּבֶּם אֲבִימֵלֶךְ בַבַּקר וַיִּקרָא לִכָל־עַבְדָּיו וַיִּדַבֵּר אֲת־כַל־הַדִּבַרִים :הָאַלָּה בִּאַזְנֵיהַם וַיִּירְאָוּ הָאֲנָשֹיִם מְאְד:
 - וַיָּקרָא אֲבִימַלֶּךָ לָאַבַרָהָם וַיֹּאמֶר לו מָה־עשית לָנוֹ ומַה־חַטַאתי לָך ַכִּי־הַבָּאתָ עָלָי וְעַל־מַמְלַכִתִּי חַטָאָה גִדֹלָה מַעַשׂים אַשֵּׁר לֹא־יֵעשׂוּ עשית עמדי:
 - - וַנֹּאמֶרْ אַבְרָהָם כֵּי אָמַרְתִּי רָק אֵין־יִרְאָת אֱלֹהִים בַּמָקוֹם הַזָּה וַהַרגוּנִי עַל־דִבַר אשתי:

Early next morning, Abimelech called his servants and told them all that had happened; and they* were greatly frightened.

shall die, you and all that are yours."

Then Abimelech summoned Abraham and said to him, "What have you done to us? What wrong have I done that you should bring so great a guilt upon me and my kingdom? You have done to me things that ought not to be done.

And God said to him in the dream, "I knew that you

did this with a blameless heart, and so I kept you from sinning against Me. That was why I did not

- יני עשית את־הַבּבר הזָה: What, then," Abimelech demanded of Abraham, "was your purpose in doing this thing?"
 - "I thought," said Abraham, "surely there is no fear of God in this place, and they will kill me

Abraham journeyed from there to the region of the Negeb and settled between Kadesh and Shur. While he was sojourning in Gerar,

- בת־אָמֵי וַתַהִּי־לִי לְאָשַה: 12 And besides, she is in truth my sister, my
 - father's daughter though not my mother's; and she became my wife.
- 13 וַיָּהִי כַאֲשַׁר הַתְעוּ אתי אֱלֹהִים מבַית אָבי וָאמַר לָה זָה חַסְּדֶׁךְ אֲשֵׁר תַעשי עמַדִי אַל כַל־הַמַקום אֲשֵר נָבוֹא שַׂמַה אָמַרִי־לִי אַחַי הוא:
 - So when God made me wander from my father's house, I said to her, 'Let this be the kindness that you shall do me: whatever place we come to, say there of me: He is my brother."
 - לוֹ את שרה אשתוֹ:
 - וַיָּמֶן לְאַבַרָהָם וַיָשֵב וּשַׂפַחֹת וַיִּתֵן לְאַבַרָהָם וַיָשֵב 14 Abimelech took sheep and oxen, and male and female slaves, and gave them to Abraham; and he restored his wife Sarah to him.

 - ביניך שב: בעיניך שב: And Abimelech said, "Here, my land is before you; settle wherever you please."
 - 16 ולשבה אַמַר הנָה נַתַתי אַלף כַּסף לאַחיד הנַה הוא־לַדְ כַסות עינים לכל אַשר אתך ואת כל ונכחת:
 - And to Sarah he said, "I herewith give your brother a thousand pieces of silver; this will serve you as vindication* before all who are with you, and you are cleared before everyone."
- 17 וַיִּתפַלֶּל אַבַרָהָם אֱל־הָאֱלֹהָים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֱת־אַבִּימַלֶךְ וִאֲת־אִשֹׁתְוֹ ואמהתיו וילדו:
 - Abraham then prayed to God, and God healed Abimelech and his wife and his slave girls, so that they bore children;
 - 18 כִי־עַצְר עָצַר יְהוָה בִעָד כָּל־רָחֵם לְבֶית אֲבִימַלֶךְ עַל־דִּבָר שַׂרָה אֲשֵׁת אַבַרָהַם:
 - for הוהי had closed fast every womb of the household of Abimelech because of Sarah, the wife of Abraham.

- ויהוה פקד את שרה כאשר אמר ויעש יהוה לשרה כאשר דבר:
- took note of Sarah as promised, and הוהי did for Sarah what had been announced.
- ַותַּהַרָּ וַתֵּלֶד שָׁרָה לְאַבְרָהָם בֶּן לִזְקַנְיו לַמוֹעֵّד אֲשֶׂר־דִּבֶּר אֹתְוֹ
- Sarah conceived and bore a son to Abraham in his old age, at the set time of which God had spoken.
- וַיִּקרָא אַבַרָהָם אֵת־שֵם־בַּנָוֹ הַנְּוֹלַד־לָוֹ אֲשֵר־יָלִדָה־לָוֹ שַׁרָה יִצְחָק:
- Abraham gave his newborn son, whom Sarah had borne him, the name of Isaac.
- וַיָּמַל אַבַּרָהָם אֵת־יִצִחָק בִּנוֹ בֵּן־שִׁמנַת יָמַים כַאַשֵׂר צוָה אתו
- And when his son Isaac was eight days old, Abraham circumcised him, as God had commanded him.
- וְאַבְרָהָם בֶּן־מָאָת שַׁנָה בְּהִוְּלֶד לוֹ אֵת יִצִחַק בִּנְוֹ:
- Now Abraham was a hundred years old when his son Isaac was born to him.
- וַתִּאמֵר שַׂלָה צַחֹלָק עָשַׂה לִי אֱלֹהַיִם כַּלֹ־הַשֹּמֵע יִצְחַקּ־לִי:
- Sarah said, "God has brought me laughter; everyone who hears will laugh with* me."
- וַתֹאמֵר מִי מַלֵּל לִאַבְרָהַם הֵינִיקה בַנִים שַׁרָה כִי־יַלַדְתִי בֵּן לִזְקְנַיו:
- And she added, "Who would have said to AbrahamThat Sarah would suckle children!Yet I have borne a son in his old age."
- וַיְגַדָּל הַיֵּלֶד וַיְגַמַל וַיִּעשׁ אַברָהָם משתה גַדול בִיום הגַמַל :אַת־יִצַחַק
- The child grew up and was weaned, and Abraham held a great feast on the day that Isaac was weaned.

- וַתַּבֶא שַׂרָה אַת־בֵּן־הָגָר הַמִּצְרֵית אַשוֹר־יָלִדָה לִאַבִּרָהם מִצַחַק:
- Sarah saw the son whom Hagar the Egyptian had borne to Abraham playing.
- 10 וַתֹּאמֵר לִאַבַרָהָם גָּרֶשׁ הָאָמָה הַזָּאַת ואַת־בַּנָה כֵי לָא יִירַשׂ בַּן־הָאָמָה הַוֹּאת עם־בִּנִי עם־יִצְחַק:
- She said to Abraham, "Cast out that slave-woman and her son, for the son of that slave shall not share in the inheritance with my son Isaac."

 - ווַיָרַע הַדְּבַר מַאָד בּעִינַי אַבַרְהַם עַל אוֹדְת בַּנְוֹ: The matter distressed Abraham greatly, for it concerned a son of his.
- וַיאמר אַלהים אַל־אַבּרָהָם אַל־יֵרָע בִּעִינִיךָ עַל־הַנָּעַר וִעַל־אַמַתְּךָ כּל אָשֶׂר תאמַר אַלֵּיךָ שַׁרָה שַמַע בַּקלָה כֵי בִיצַחַק יִקרָא לְדָ זַרַע:
- But God said to Abraham, "Do not be distressed over the boy or your slave; whatever Sarah tells you, do as she says, for it is through Isaac that offspring shall be continued* for you.
- ונִם אַת־בַּן־הָאָמַה לֹגִוּי אֲשֹיִמַנּוּ כֵּי זַרַעָּךָ הְוּא: As for the son of the slave-woman, I will make a nation of him, too, for he is your seed."
- וַיַשֹּׁכֶם אַבַרָהָם ו בַבֿקר וַיִּקְח־לֵּחֵם וּחַבַּת מַיִם וַיִּתָן אֵל־הַגָּר שם על־שכמה ואת־הַיֵּלֶד וַיְשֹלְחַה וַתַּלֶדְ וַתְּתַע בִּמְדְבֵּר בַּאֵר :שבע
- Early next morning Abraham took some bread and a skin of water, and gave them to Hagar. He placed them over her shoulder, together with the child, and sent her away. And she wandered about in the wilderness of Beer-sheba.
- 15 וַיִּכַלְוּ הַמַּיִם מִן־הַחֲמֵת וַתַּשׁלֶךָ אֵת־הַיֵּלֵד תַּחַת אַחָד הַשִּיחִם:
 - When the water was gone from the skin, she left the child under one of the bushes,
- וַתַּּלֵךְ וַתַּשֵׁב לָה מַנַּגֵד הַרְחֵלְ כִּמִטַחַנַי לְשֵׁת כִּי אָמִרָה אַל־אַרְאָה במות הַיַּלֶד וַתַשֵּב מנגד וַתִשַא אַת־קלַה וַתַבְּדָ:
- and went and sat down at a distance, a bowshot away; for she thought, "Let me not look on as the child dies." And sitting thus afar, she burst into tears.
- וַיִשַּׁמַע אֱלֹהִים אֶת־קוֹל הַנַּער נַיִּקרָא מַלְאַרָ אֱלֹהִים | אֱל־הַגַּר מן־הַשַּׁמִים וַיִּאמֵר לָה מַה־לָךָ הַגַּר אַל־תִיראַי כִי־שַׁמַע אֵלהַים אַל־קול הַנַער בַאַשֵר הוא־שַם:
- God heard the cry of the boy, and a messenger of God called to Hagar from heaven and said to her, "What troubles you, Hagar? Fear not, for God has heeded the cry of the boy where he is.
- קומי שאי את־הַנַּער והַחַזִיקי את־יָדֶךְ בַּו כִי־לִגְוֹי נָדְוֹל אֲשִׁימֵנוּ:
 - 18 Come, lift up the boy and hold him by the hand, for I will make a great nation of him."
- וַיִפַקח אֱלֹהִים אֲת־עֵינֵיה וַתַּרֵא בִּאָר מַיִם וַתְּלֵךְ וַתִּמַלָּא אֲת־הַחַמֵת מַיִם וַתַּשִּק אֱת־הַנַּעָר:
- Then God opened her eyes and she saw a well of water. She went and filled the skin with water, and let the boy drink.
- 20 נִיהָי אֱלֹהַיִם אֱת־הַנַּעַר וַיְגִדָּל וַיֵּשֶׂבֹ בַּמִדְבַּר וַיִּהִי רבָה קשָת:
- God was with the boy and he grew up; he dwelt in the wilderness and became skilled with a bow.
 - וַיָשֵב בִמִדבָר פָארָן וַתְּקָח־לוֹ אָמֵוֹ אָשַה מֵאֶרֵץ מִצְרִיִם:
 - He lived in the wilderness of Paran; and his 21 mother got a wife for him from the land of Egypt.
- ויָהוֹ בָעָת הַהוֹא וַיָּאמֵר אַבִּימֵלֶךְ וּפִיכל שַר־צַבְאוֹ אֵל־אַבַרָהָם לַאמַר אַלהַים עמַך בכל אַשר־אַתַה עשה:
- At that time Abimelech and Phicol, chief of his troops, said to Abraham, "God is with you in everything that you do.
- ועתה השבעה לִי באלהים הנה אם־תשקר לי ולניני ולנכדי בַּהַסָּד אֲשֶׁר־עַשִּׁיתִי עַמַּךָ תַּעֲשָׂה עַמַּדִי וְעִם־הַאָרֵץ אֲשֶׁר־גַּרְתַה בַּה:
- Therefore swear to me here by God that you will not deal falsely with me or with my kith and kin, but will deal with me and with the land in which you have sojourned as loyally as I have dealt with you."

- :יאמה אָנכי אָשׁבֶע: 24 And Abraham said, "I swear it."
- עבדָי אַביִמְלֶךְ עַל־אדוֹת בְאֶר הַמַּיִם אֲשֶׂר גָּזְלוּ עַבְדֶי Then Abraham reproached Abimelech for the well of water which the servants of Ahimelech had seized.
 - וַנְאמֵר אֲבִימֵלֶךָ לְּא יִדְעָתִי מֵי עָשָׂה אֱת־הַדָּבָר הְזָה וְגִם־אַתְּّה 26 But Abimelech said, "I do not know who did this; לא־הגדת לי וגם אנכי לא שמעתי בלתי היום: you did not tell me, nor have I heard of it until today."
 - ברית: פריתו לאבימלך ויכרתו שניהם ברית: 27 Abraham took sheep and oxen and gave them to Abimelech, and the two of them made a pact.
 - וַיַצֶב אַבַרָהָם אַת־שַבַע כבשת הַצַאן לבַהָהן: Abraham then set seven ewes of the flock by themselves.
- וַיָּאמַר אֲבִימֵלָךָ אֵל־אַבַרָהַם מַה הַנָּה שַבַע כַבַשוֹת הָאַלֶּה אֲשֵׁר הַצַּבַת and Abimelech said to Abraham, "What mean these seven ewes which you have set apart?" לבַדָנָה:
 - וַיִּאמֵר כִּי אָת־שַׂבַע כִבַשֹּׁת תִקח מיַדֵי בַּעֲבוּר תַהְיֵה־לִּי לְעַדָּה כִּי 30 He replied, "You are to accept these seven ewes from me as proof that I dug this well." חפרתי את־הבאר הזאת:
 - :על־כֵּן קרַא לְמַקוֹם הַהוֹא בַאַר שַבַע כִי שַם נִשֹבַעוּ שׁנֵיהֶם: 31 Hence that place was called Beer-sheba,* for there the two of them swore an oath.
 - 32 וַיִּכַרְתוּ בַרִית בָבַאֵר שַבַע וַיָּקָם אֲבִימַלֶּךְ וּפִיכל שַר־צבאו וַיָשבוּ When they had concluded the pact at Beer-sheba, Abimelech and Phicol, chief of his troops, :אַל־אַרֶץ פַלשתים departed and returned to the land of the Philistines.
 - יהוָה אַל עולְם: (Abraham] planted a tamarisk at Beer-sheba, and invoked there the name of הוהי, the Everlasting God.
 - 24 And Abraham resided in the land of the Philistines מים רבים: a long time.

- ויָהִי אַתַר הַהַבַרִים הַאַלָּה וָהָאֵלהִים נְסָה אַת־אַבַרָהַם וַיִּאמֵר אַלִיו אַברהַם וַיִּאמֵר הַנֵּנִי:
- Some time afterward, God put Abraham to the test, saying to him, "Abraham." He answered, "Here I am."
- וַיֿאמֵר קח־נָא אֶת־בַּנָךָ אֶת־יִחִידָךָ אֲשֵׂר־אַהַבַּתַּ אֶת־יִצִּחַקֹּ וַלֶּדְ־לְךַ אַל־אָרֵץ הַמרַיָּה וָהַעַלֶּהוּ שַם לִעלָה על אַחַד הַהְרִים אַשר אמר אַלִּידְ:
- "Take your son, your favored one, Isaac, whom you love, and go to the land of Moriah, and offer him there as a burnt offering on one of the heights that I will point out to you."
- וַיַשַׂכֶּם אַבַרָהָם בַבַּקר וַיַחֲבשׁ אַת־חֵמרוֹ וַיִּקְּח אַת־שׁנֵי נִעְרִיוֹ אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וללך אל־המקום :אשׂר־אמר־לוֹ האלהים
- So early next morning, Abraham saddled his ass and took with him two of his servants and his son Isaac. He split the wood for the burnt offering, and he set out for the place of which God had told him.
- :בַיִּוֹם הַשַּׁלִישִׂי וַיָשַׂא אַבַרָהַם אַת־עִינִיו וַיַּרָא אַת־הַמַקוֹם מַרָחִק:
 - On the third day Abraham looked up and saw the place from afar.

- וַלָּאמֵר אַבַרָהָם אֵל־נִעְרָיו שבו־לָכֶם פֹּה עְם־הַחֲמוֹר וַאַנֶי וְהַנַּעָר נֵלְכָה עדיכה ונשתחוה ונשובה אליכם:
- Then Abraham said to his servants, "You stay here with the ass. The boy and I will go up there; we will worship and we will return to you."
- וַיָּלָח אַבַרָהָם אַת־עַצֵי הַעלָה וַיָּשֵׁם עַל־יִצַחַק בַּנוֹ וַיִּקָח בַּיַרוֹ אַת־הַאָשׁ וָאָת־הַמַאַכַלֶּת וַיֵּלְכָוּ שׁנֵיהֶם יַחְדָּוּ:
- Abraham took the wood for the burnt offering and put it on his son Isaac. He himself took the firestone* and the knife; and the two walked off together.
- וַלֹּאמֵר יִצַחַק אַל־אַברַהַם אַבִיוֹ וַיָּאמֵר אַבִּי וַיָּאמַר הְנֵנִי בְנַי ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעלה:
- Then Isaac said to his father Abraham, "Father!" And he answered, "Yes, my son." And he said, "Here are the firestone and the wood; but where is the sheep for the burnt offering?"
- וַיָּאמֶר אַבַרָהָם אֵלהֿים יִראַה־לִּו הַשָּה לְעלָה בַנִי וַיַּלְכוּ שׁנִיהַם יַחַדָּו:
- And Abraham said, "It is God who will see to the sheep for this burnt offering, my son." And the two of them walked on together.
- וַיָּבֹאוּ אֱל־הַמַקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־לְוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבון שָׁם אַבִּרָהָם אֶת־הַמוְבַּתַ וַיַּעֲרֶךְ אֶת־הַעָצִים וַיַּעֲקֹדֹ אֶת־יִצְחָק בִּנוֹ וַיָּשֵׁם אֹתוֹ על־הַמַזָבַּחַ מִמַעל לַעצִים:
- They arrived at the place of which God had told him. Abraham built an altar there; he laid out the wood; he bound his son Isaac; he laid him on the altar, on top of the wood.
- ינישלָח אַברָהָם אַת־יִדוֹ וַיִּקָח אַת־הַמַאַכַלֵּת לְשַׁחְט אַת־בַּנְוֹ: 10 And Abraham picked up the knife to slay his son.
- 11 ניקלא אַלִיו מַלאַך יְהוָה מוְ־הַשַּׁמִים וַיִּאמֵר אַבְרָהַם | אַבְרָהַם ויאמר הנני:
 - Then a messenger of הוהי called to him from heaven: "Abraham! Abraham!" And he answered, "Here I am."
- יַדָּעָתִי כִּי־יָרָא אֱלֹהִים אַתָה וַלְּא חַשַּׁכַתְ אֵת־בַּנָךָ אֶת־יִחִידְרָ ממני:
- ין עַהָּה כִּי ן עַהָּה (מְאַוֹּמָה כִי וְ עָהָּה "Do not raise your hand against the boy, or do anything to him. For now I know that you fear God, since you have not withheld your son, your favored one, from Me."
 - וַיִשַּׂא אַבַרַהַם אֵת־עִינִיו וַיַּרָאֹ וָהְנָה־אַיָל אַחַׂר נָאֵחַז בַּסְבַךְ בקרניו וַיַּלַךְ אַבַרָהַם וַיִּקָח אַת־הַאַיַל וַיַּעַלְהוּ לְעַלָה תַחַת בַּנוֹ:
- 13 When Abraham looked up, his eye fell upon a* ram, caught in the thicket by its horns. So Abraham went and took the ram and offered it up as a burnt offering in place of his son.
- יראָה אָשוֹר יָאָקר הַיּוֹם 14 And Abraham named that site Adonai-yireh,* whence בהר יהוה יראה:
 - the present saying, "On the mount of הוהי there is vision."*

 - כם: מלאך יהוה אל־אברהם שנית מן־השמים: The messenger of הוהי called to Abraham a second time from heaven.
 - ולאמֶר בִּי נִשְבַעְתִי נָאָם־יְהוָה כִּי יָעַן אֲשָׁר עְשִׂיתְ אֶת־הַדָּבְר 16 הַוָּה וִלְא חָשַׁכִתְ אֵת־בַּנַךְ אַת־יחידר:
 - and said, "By Myself I swear, הוהי declares: Because you have done this and have not withheld your son, your favored one,
- 17 כי־בַרֶךְ אֲבַרֶכַךְ וִהַרְבָּה אַרבָה אַת־זַרְעַרָ כְּכוֹכְבֵי הַשַּׁמַיִם וְכַחוֹוֹל אָשֵר על־שפַת הַיָם וִירַש זַרעַר אַת שַער איביו:
- I will bestow My blessing upon you and make your descendants as numerous as the stars of heaven and the sands on the seashore; and your descendants shall seize the gates of their foes.
 - יני האָרֶץ לֶּקְב אֲשֵׁר שִׁמַעָּת בַּקְלִי: 18 All the nations of the earth shall bless
- themselves by your descendants, because you have obeyed My command."

- אַבַרָהַם בַּבַאֵר שַׂבַע:
- בע וַיַשֵב אַברָהָם אֱל־נִעְרִיו וַיַּקְמוּ וַיֵּלְכָוּ יַחְדָּוּ אֱל־בַּאָר שַבַע וַיַשֵב Abraham then returned to his servants, and they departed together for Beer-sheba; and Abraham stayed in Beer-sheba.
- 20 Some time later, Abraham was told, "Milcah too has נִיְהֹי אַחֲרֵיֹ הַדְּבְרָיִם הָאֵלֶה וַיֻּגְּד לְאַבְרָהָם לֵאמֹר הְּנֵּה יָלְרָה מִלְכָה נָם־הָוֹא בַנִים לְנַחְוֹר אַחִיךָ:
 - borne sons to your brother Nahor:

 - בירוֹ וְאֶת־בְּוֹז אָחְיו וְאֶת־קמוּאָל אֲבָי אֲרָם: 21 Uz the first-born, and Buz his brother, and Kemuel the father of Aram;
 - 22 ואת־כַשַׁד ואַת־חַזוֹ ואַת־פַלֹּדָשׁ ואַת־יִדְלַף ואָת בַתוּאַל:
- and Chesed, Hazo, Pildash, Jidlaph, and Bethuel"—
- 23 וּבְתוּאֶל יָלָד אֶת־רִבְקָה שִׂמנָה אֵלֶהׁ יָלְדָה מִלְלָה לְנָחוֹר אֲחְי אַבְרָהָם:
- Bethuel being the father of Rebekah. These eight Milcah bore to Nahor, Abraham's brother.
- 124 ופִילָגשוֹ ושׁמָה רָאוּמָה וַתְלֵד גַּם־הוֹא אֱת־טַבַח וְאֱת־גַּחַם וְאֱת־תַחַשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:
- And his concubine, whose name was Reumah, also bore [sons]—Tebah, Gaham, and Tahash—and [a daughter,]* Maacah.